

ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΥΔΑΤΩΝ
Υπηρεσία Υδρολογίας & Υδρογεωλογίας
2013

ΖΩΝΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ

(ΟΙ ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ ΝΟΜΟΙ ΤΟΥ 2004 ΜΕΧΡΙ 2012)

Σκοπός της Οδηγίας Πλαίσιο περί Υδάτων, 2000/60/ΕΚ (ΟΠΥ) και της εναρμονιστικής Κυπριακής νομοθεσίας (οι περί Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων Νόμοι του 2004 μέχρι 2012) είναι η θέσπιση πλαισίου για την προστασία των υδάτων. Η ΟΠΥ, λόγω των σοβαρότατων επιπτώσεων τυχόν ρύπανσης πηγών πόσιμου νερού, προνοεί για την προστασία τους μέσω ειδικού ξεχωριστού άρθρου, του Άρθρου 7 – «Υδατα που χρησιμοποιούνται για την άντληση πόσιμου ύδατος» με στόχο την προστασία της υγείας των πολιτών και τη βιωσιμότητα των πηγών ύδρευσης

Σύμφωνα με τις πρόνοιες του αντίστοιχου άρθρου, του Άρθρου 23, των εναρμονιστικών περί Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων νόμων 2004 μέχρι 2012, ο Υπουργός Γεωργίας, Φυσικών Πόρων & Περιβάλλοντος, ως η Αρμόδια Αρχή για την προστασία των υδάτων, υποχρεούται να μεριμνά ώστε να διασφαλίζεται η αναγκαία προστασία των υδατικών συστημάτων που χρησιμοποιούνται ή προορίζονται να χρησιμοποιηθούν μελλοντικά για τη λήψη ύδατος για ανθρώπινη κατανάλωση, στα οποία συμπεριλαμβάνεται και αριθμός φραγμάτων.

Τα φράγματα που ήδη χρησιμοποιούνται για ύδρευση είναι 11: το φράγμα του Κούρη, το φράγμα της Αρμίνου, το φράγμα του Ασπρόκρεμμου, το φράγμα της Καλαβασού, το φράγμα της Κανναβιού, το φράγμα των Λευκάρων, το φράγμα της Γερμασόγειας, το φράγμα του Διπόταμου, το φράγμα Κλήρου-Μαλούντα-Ακάκι, το φράγμα της Ταμασσού και το φράγμα του Ξυλιάτου. Τα φράγματα Ευρέτου και Αργάκας προγραμματίζεται να χρησιμοποιηθούν μελλοντικά για ύδρευση.

Το ΤΑΥ, ως το αρμόδιο τμήμα για την εφαρμογή των προνοιών του Άρθρου 23, των περί Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων νόμων, κάτω από την καθοδήγηση του Δρ. Yves Gouisset, ο οποίος προτάθηκε και χρηματοδοτήθηκε από την Ε.Ε. ως ειδικός εμπειρογνώμονας επί του θέματος, προχώρησε με το σχεδιασμό και την υλοποίηση προγράμματος το οποίο διασφαλίζει την απαιτούμενη δια νόμου προστασία του νερού των φραγμάτων ύδρευσης.

Η εφαρμογή του προγράμματος σε κάθε ένα από τα 13 φράγματα ύδρευσης (11 υφιστάμενα και 2 προτεινόμενα) αφορούσε:

1. Τον καθορισμό 4 Ζωνών Προστασίας του φράγματος: την Άμεση Ζώνη Προστασίας, την Κοντινή Ζώνη Προστασίας, την Ευρύτερη Ζώνη Προστασίας και την Παρόχθια Ζώνη Προστασίας.
 - i. **Άμεση Ζώνη Προστασίας (ΑΖΠ)**
Η ΑΖΠ παρέχει προστασία στο άμεσο περιβάλλον των εγκαταστάσεων και εξοπλισμού υδροληψίας του φράγματος κατά κακόβουλων ή τυχαίων καταστροφών ή/και ρύπανσης.
 - ii. **Κοντινή Ζώνη Προστασίας (ΚΖΠ)**
Η ΚΖΠ είναι η σημαντικότερη ζώνη στην οποία ισχύουν οι αυστηρότεροι περιορισμοί. Στην πράξη λειτουργεί σαν ασπίδα

προστασίας ενάντια πιθανής άμεσης ρύπανσης του νερού του ταμιευτήρα καθορίζοντας απόσταση ασφαλείας από ανθρώπινες δραστηριότητες και αναπτύξεις οι οποίες αποτελούν τις κύριες πιέσεις ρύπανσης για τον ταμιευτήρα. Η ΚΖΠ περιλαμβάνει το τμήμα της λεκάνης απορροής από το οποίο το μεγαλύτερο φορτίο ρύπων από τυχόν ρύπανση αναμένεται ότι θα καταλήξει στον ταμιευτήρα. Η Ζώνη αποτελείται από την περιοχή αμέσως ανάντη του φράγματος καθώς και τις κοίτες και τα πρηνή των ποταμών των οποίων η συνεισφορά τους στη ροή προς τον ταμιευτήρα είναι σημαντική. Το πλάτος της Ζώνης αυξάνεται ανάλογα με την κλίση του εδάφους στην περιοχή.

iii. **Ευρύτερη Ζώνη Προστασίας (ΕΖΠ)**

Η ΕΖΠ ενισχύει τη Ζώνη Προστασίας. Προστατεύει το νερό του ταμιευτήρα από πιέσεις και σημαντικές πηγές ρύπανσης στην ευρύτερη λεκάνη απορροής του φράγματος.

και

iv. **Παρόχθια Ζώνη Προστασίας (ΠΖΠ)**

Η ΠΖΠ αποσκοπεί στην προστασία της παρόχθιας πανίδας και χλωρίδας και παρέχει προστασία σε όλα τα υδατορέματα που συμβάλλουν στην εισροή του ταμιευτήρα, από άμεση ρύπανση που θα μπορούσε να προκληθεί από ανθρώπινες δραστηριότητες εντός της παρόχθιας ζώνης. Αποτελείται από μια ζώνη πλάτους 5 μέτρων στην κάθε όχθη του υδατορέματος.

2. Τον καθορισμό γενικών Διαχειριστικών Μέτρων Προστασίας εντός των 4 Ζωνών Προστασίας του φράγματος.
3. Την ετοιμασία Προγράμματος Δράσης που στόχο έχει την προστασία του ταμιευτήρα του φράγματος από υφιστάμενες πιέσεις.

Οι εργασίες της Ομάδας Έργου, η οποία στα πλαίσια του σχεδιασμού και εφαρμογής του προγράμματος προστασίας του νερού των φραγμάτων ύδρευσης αποτελείτο από Λειτουργούς του ΤΑΥ με επικεφαλής τον εμπειρογνώμονα Δρ. Gouisset, συμπεριελάμβαναν:

1. Επιτόπιες επισκέψεις κατά τις οποίες διαγνώστηκαν οι ξεχωριστές συνθήκες του κάθε υπό μελέτη φράγματος.
2. Τον καθορισμό κριτηρίων για την οριοθέτηση των ζωνών προστασίας φραγμάτων ύδρευσης
3. Την οριοθέτηση των 4 Ζωνών Προστασίας (ΑΖΠ, ΚΖΠ, ΕΖΠ, ΠΖΠ) για κάθε ένα από τα φράγματα ύδρευσης
4. Τον καθορισμό γενικών Διαχειριστικών Μέτρων Προστασίας εντός κάθε μιας από τις 4 ζώνες προστασίας των φραγμάτων.

και

5. Την ετοιμασία Προγραμμάτων Δράσης σε 7 από τα 13 φράγματα ύδρευσης (Κούρη, Ασπρόκρεμμου, Καλαβασού, Γερμασόγεια, Διπόταμου, Κλήρου-Ακακίου και Ταμασσού) με στόχο την προστασία του νερού των ταμιευτήρων από υφιστάμενες πιέσεις. Τα Προγράμματα Δράσης για τα υπόλοιπα 6 φράγματα θα ετοιμαστούν από την Υπηρεσία Υδρολογίας & Υδρογεωλογίας του ΤΑΥ.

Στα πλαίσια του ίδιου προγράμματος ο Δρ. Gouisset ετοίμασε έκθεση με τίτλο «Technical Criteria and Methods for Establishing Reservoir Protection Zones» η οποία αποτέλεσε τη βάση για το σχεδιασμό του προγράμματος προστασίας του νερού των

φραγμάτων ύδρευσης.

Ο σκοπός του καθορισμού των Ζωνών Προστασίας και της εφαρμογής των Διαχειριστικών Μέτρων και των Προγραμμάτων Δράσης εντός των ζωνών προστασίας είναι η προστασία του νερού των ταμιευτήρων των φραγμάτων ύδρευσης από τυχόν ρύπανση όπως απαιτείται από την Ευρωπαϊκή και Κυπριακή νομοθεσία.

Λόγω της φύσης των φραγμάτων (κατασκευές συλλογής και ταμίευσης νερού και πηγές ύδρευσης), οι επιπτώσεις ρύπανσης των ταμιευτήρων τους είναι συσσωρευτικές και σε περίπτωση ρύπανσης ο καθαρισμός των ταμιευτήρων είναι πρακτικά αδύνατος. Δεδομένου και του διαχρονικού προβλήματος λειψυδρίας στην Κύπρο η αύξηση των πιέσεων ρύπανσης εντός των Ζωνών Προστασίας και ειδικότερα των Κοντινών Ζωνών προστασίας των φραγμάτων ύδρευσης πρέπει να αποτρέπεται. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την πλήρη εφαρμογή τόσο των Διαχειριστικών Μέτρων όσο και των Προγραμμάτων Δράσης εντός των Ζωνών Προστασίας.